

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

21 päivänä lokakuuta 2008 *

Yhdistetyissä asioissa C-200/07 ja C-201/07,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Corte suprema di cassazione (Italia) on esittänyt 20.2.2007 tekemillään päätöksillä, joista toinen on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 12. ja toinen 13.4.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Alfonso Luigi Marra

vastaan

Eduardo De Gregorio (C-200/07) ja

Antonio Clemente (C-201/07),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ja T. von Danwitz sekä tuomarit J. Makarczyk, P. Küris, E. Juhász, L. Bay Larsen, P. Lindh ja C. Toader (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: johtava hallintovirkkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.4.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Marra, henkilökohtaisesti ja edustajansa avvocato L. A. Cucinellan välityksellä,

- De Gregorio, edustajanaan avvocato G. Siporso,

- Clemente, edustajinaan avvocato R. Capocasale ja avvocato E. Chiusolo,

- Italian hallitus, asiamiehenään R. Adam, jota avustaa avvocato dello Stato P. Gentili,
- Euroopan parlamentti, asiamiehinään H. Krück, C. Karamarcos ja A. Caiola,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään I. Martínez del Peral, F. Amato ja C. Zadra,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.6.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

¹ Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuudesta annettujen yhteisön sääntöjen tulkintaa, erityisesti Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyn pöytäkirjan (EYVL 1967, 152, s. 13;

jäljempänä pöytäkirja) 9 ja 10 artiklan tulkintaa ja Euroopan parlamentin työjärjestyksen (EUVL 2005, L 44, s. 1; jäljempänä työjärjestys) 6 artiklan 2 ja 3 kohdan tulkintaa.

- 2 Nämä pyynnot on esitetty kahdessa asiassa, joista toisessa ovat vastakkain Euroopan parlamentin entinen jäsen Marra ja De Gregorio ja toisessa Marra ja Clemente; De Gregorio ja Clemente vaativat Marraa vastaan vireille panemassaan vahingonkorvauksiasiassa korvausta henkisestä kärsimyksestä, jota he väittävät Marran aiheuttaneen heille, kun tämä levitti heihin kohdistuvia herjauksia sisältävää lentolehtistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

Pöytäkirja

- 3 Pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin jäseniä ei voida alistaa tutkittavaksi, pidättää tai haastaa oikeuteen heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestystensä perusteella.”

4 Pöytäkirjan 10 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on

- a. oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus;
- b. toisen jäsenvaltion alueella vapaudenriistoa koskeva koskemattomuus sekä lainkäyttöllinen koskemattomuus.

Koskemattomuus koskee jäseniä myös silloin, kun he matkustavat Euroopan parlamentin istuntoihin tai palaavat niistä.

Koskemattomuuteen ei voida vedota silloin, kun jäsen tavataan itse teosta, eikä se estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan pidättää koskemattomuuden yhden jäsenen osalta.”

5 Pöytäkirjan 19 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Tämän pöytäkirjan soveltamiseksi yhteisöjen toimielimet toimivat yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.”

Työjärjestys

- 6 Työjärjestyksen 5 artiklan, jonka otsikkona on ”Erioikeudet ja vapaudet”, 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jäsenet nauttivat erioikeuksia ja vapauksia Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti.”

- 7 Työjärjestyksen 6 artiklassa, jonka otsikkona on ”Koskemattomuuden pidättäminen”, määrätään seuraavaa:

”1. Erioikeuksia ja vapauksia koskevaa toimivaltaa käyttäessään parlamentti pyrkii ensisijaisesti säilyttämään täysivaltaisuutensa demokraattisena lainsäädäntöelimenä ja varmistamaan jäsentensä riippumattomuuden heidän hoitaessaan tehtäviänsä.

2. Jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen puhemiehelle osoittamasta, jäsenen parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevasta pyynnöstä ilmoitetaan täysistunnossa, ja pyyntö lähetetään käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.

3. Jäsenen tai entisen jäsenen puhemiehelle osoittamasta, koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevasta pyynnöstä ilmoitetaan täysistunnossa, ja pyyntö lähetetään käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.

Toinen jäsen voi toimia jäsenen tai entisen jäsenen edustajana. Toinen jäsen ei voi esittää pyyntöä ilman asianomaisen jäsenen suostumusta.

--”

- 8 Työjärjestyksen 7 artiklan, jossa on säännöt Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuutta koskevista menettelyistä, 6 ja 7 kohdassa määrätään seuraavaa:

”6. Erioikeuden tai vapauden puolustamista koskevissa tapauksissa valiokunta toteaa, muodostavatko olosuhteet hallinnollisen tai muun esteen parlamentin kokouspaikkaan matkustavien tai sieltä palaavien jäsenten vapaalle liikkumiselle, mielipiteen ilmaisemiselle tai äänestyskäyttäytymiselle heidän hoitaessaan edustajantoimeensa kuuluvia tehtäviä tai kuuluvatko kyseiset olosuhteet erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklassa tarkoitettuihin asioihin, jotka eivät kuulu kansallisen oikeuden alaan, ja tekee ehdotuksen, jossa kehoitetaan asianomaista viranomaista tekemään tarvittavat johtopäätökset.

7. Valiokunta voi antaa perustellun lausunnon kyseisen viranomaisen toimivallasta asiassa ja pyynnön käsiteltäväksi ottamisesta, mutta se ei missään tapauksessa ilmaise kantaansa jäsenen syyllisyyteen eikä siihen, oikeuttavatko jäsenen syyksi väitetyt

lausumat tai toimet syytteeseen asettamisen, vaikka valiokunta pyyntöä käsitellessään saisi yksityiskohtaista tietoa tapaukseen liittyvistä tosiasioista.”

Kansallinen oikeus

- 9 Italian perustuslain 68 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Parlamentin jäsentä ei saa haastaa oikeuteen vastaamaan hänen tehtäviään hoitaessaan ilmaisemistaan mielipiteistä tai suorittamistaan äänestyksistä.

Parlamentin jäsentä ei saa ilman sen parlamentin kamarin, johon hän kuuluu, suostumusta alistaa henkilöön kohdistuvaan etsintään tai kotietsintään, pidättää tai millään tavalla saattaa henkilökohtaisen vapauden riiston kohteeksi taikka pitää vangittuna, paitsi kun on kyse lainvoimaisen tuomion, jolla jäsenelle on määrätty rangaistus, täytäntöönpanosta tai kun jäsen tavataan itse teosta ja kyse on rikoksesta, jonka osalta on säädetty välittömästä pidättämisestä.

Vastaava suostumus on [Italian] parlamentin jäsenen käymien keskustelujen tai viestinnän kaikenlaisen telekuuntelun ja hänen kirjeenvaihtonsa takavarikon edellytyksenä.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 Ennakkoratkaisupyyntöistä ilmenee, että Marra, joka on Euroopan parlamentin entinen jäsen, veloitettiin Tribunale di Napoliin maksamaan korvausta henkisestä kärsimyksestä, jota hänen katsottiin aiheuttaneen De Gregoriolle ja Clementelle levittäessään heihin kohdistuvia herjauksia sisältävää lentolehtistä silloin, kun hän oli Euroopan parlamentin jäsen.
- 11 Corte d'appello di Napoli pysytti 23.1.2001 ja 25.1.2002 antamillaan tuomioilla asiaratkaisun osalta molemmat tuomiot, joissa Tribunale di Napoli oli velvoittanut Marran maksamaan korvausta. Näissä tuomioissa Corte d'appello di Napoli katsoi, että Marran teoissa De Gregoriota ja Clementeä vastaan ei ollut kyse mielipiteistä, jotka hän olisi ilmaissut hoitaessaan Euroopan parlamentin jäsenen tehtäviään, eikä se myöskään hyväksynyt Marran väitettä, jonka mukaan yksityisoikeudellisen menettelyn saattamiseksi vireille häntä vastaan oli tarpeen, että Euroopan parlamentilta pyydetään siihen etukäteen suostumus työjärjestyksen 6 artiklan mukaisesti.
- 12 Marra totesi Euroopan parlamentin puhemiehelle 26.3.2001 osoittamassaan kirjeessä, että hänet oli haastettu useaan Italian tuomioistuimeen, ja viittasi erityisesti asioihin, jotka De Gregorio ja Clemente olivat panneet vireille. Hän väitti Italian tuomioistuinten rikkoneen työjärjestyksen 6 artiklaa sikäli kuin nämä käsitelivät häntä vastaan vireille pannut asiat pyytämättä siihen ensin ”suostumusta”.
- 13 Marran Euroopan parlamentille osoittaman pyynnön perusteella tämä antoi 11.6.2002 päätöslauselman italialaisten jäsenten parlamentaarisesta koskemattomuudesta ja Italian viranomaisten asiaan liittyvistä toimista (EUVL 2003, C 261 E, s. 102) ja totesi sen päätösoosassa seuraavaa:

”1. [Parlamentti] päättää, että – – ja Alfonso Marran tapauksessa kyse on ensi näkemältä (prima facie) täydellisestä koskemattomuudesta ja että toimivaltaisia

tuomioistuimia on kehotettava lähettämään parlamentille tarvittavat asiakirjat sen määrittämiseksi, liittykö kyseiseen tapaukseen pöytäkirjan 9 artiklan mukainen täydellinen koskemattomuus kyseisten jäsenten tehtäviään hoitaessaan ilmaisemien mielipiteiden ja äänestysten osalta; päättää lisäksi, että toimivaltaisia tuomioistuimia on kehotettava lykkäämään käsittelyään parlamentin lopullista kantaa odoteltaessa;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöksen ja valiokunnan mietinnön Italian pysyvälle edustajalle pyytäen saattamaan asia Italian tasavallan toimivaltaisen viranomaisen tietoon.”

- 14 Ennakkoratkaisupyyntöistä ilmenee, että tätä päätöslauselmaa ei saatettu tosiseikkojen osalta toimivaltaisten tuomioistuinten eikä myöskään Corte suprema di cassazione tietoon.
- 15 Marra vetosi tässä viimeksi mainitussa tuomioistuimessa koskemattomuuteensa ja väitti, että työjärjestyksen 6 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuimen olisi ensin pitänyt pyytää hänen koskemattomuutensa pidättämistä Euroopan parlamentilta voidakseen antaa hänelle vastaiset tuomionsa.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että Italian perustuslain 68 §:ssä vapautetaan Italian parlamentin jäsenet kaikesta siviili-, rikos- ja hallinto-oikeudellisesta vastuusta, joka perustuisi heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemaansa mielipiteeseen tai suorittamaansa äänestykseen, sen varmistamiseksi, että heillä on edustajantoimessaan päätöksenteon vapaus ja harkinnanvapaus.

- 17 Kyseinen tuomioistuin muistuttaa lisäksi siitä, että tällaisen koskemattomuuden soveltaminen ei lähtökohtaisesti edellytä Italian parlamentin etukäteen tekemää päätöstä. Kuten Corte costituzionalen oikeuskäytännöstä ilmenee, jos Italian parlamentti kuitenkin lausuu kyseisestä koskemattomuudesta, tällaisella päätöksellä on sitovia oikeusvaikutuksia suhteessa tuomioistuimeen, jossa on vireillä asia kyseessä olevaa parlamentin jäsentä vastaan. Mikäli kyseisen parlamentin ja kyseisen tuomioistuimen näkemykset poikkeavat toisistaan, erimielisyys on järjestelmän mukaan mahdollista saattaa Corte costituzionalen käsiteltäväksi.
- 18 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa lopuksi, että yhteisön lainsäätäjän säätämässä järjestelmässä, joka poikkeaa Italian oikeudessa säädetyistä järjestelmästä, työjärjestyksen 6 artiklan mukaan erioikeuksien ja koskemattomuuden puolustamista koskevan pyynnön voi esittää Euroopan parlamentin puhemiehelle joko jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tai Euroopan parlamentin jäsen suoraan.
- 19 Näiden huomautusten perusteella Corte suprema di cassazione on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on sama kummassakin pääasiassa:

”1) Onko tapauksessa, jossa Euroopan parlamentin jäsen ei ole käyttänyt hänelle [työjärjestyksen] 6 artiklan 2 kohdassa tarjottua mahdollisuutta pyytää suoraan puhemieheltä koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista, tuomioistuimeen, jossa yksityisoikeudellinen asia on vireillä, joka tapauksessa pyydettyä puhemieheltä koskemattomuuden pidättämistä, voidakseen käsitellä asian ja antaa siinä ratkaisun

2) voiko tapauksessa, jossa Euroopan parlamentti ei ole ilmoittanut haluavansa puolustaa jäsenen koskemattomuutta ja erioikeuksia, tuomioistuim, jossa yksityisoikeudellinen asia on vireillä, ratkaista asian erityispiirteiden perusteella, onko kyseessä erioikeus?”

20 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 18.6.2007 antamalla määräyksellä asiat C-200/07 ja C-201/07 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Euroopan parlamentin esittämien huomautusten tutkittavaksi ottaminen

21 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään Euroopan parlamentin oikeudesta esittää huomautuksensa ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka koskevat sen ja Euroopan unionin neuvoston ”yhteisesti” hyväksymiä säädöksiä. Kyseisessä määräyksessä ei siis nimenomaisesti anneta Euroopan parlamentille oikeutta esittää huomautuksia pääasioiden kaltaisissa asioissa, jotka koskevat pöytäkirjaa ja työjärjestystä.

22 On kuitenkin todettava, että koska kyseisessä 23 artiklassa annetaan Euroopan parlamentille oikeus esittää kirjallisia huomautuksia asioissa, jotka koskevat säädöksen, jonka se on säätänyt yhdessä neuvoston kanssa, pätevyyttä tai tulkintaa, tällaisen oikeuden on sitäkin suuremmalla syyllä katsottava olevan sillä silloin, kun kyse on ennakkoratkaisupyynnöstä, joka koskee kyseisen toimielimen yksin antaman toimen, kuten työjärjestyksen, tulkintaa.

- 23 Tästä seuraa, että Euroopan parlamentilla on katsottava olevan oikeus esittää huomautuksensa tässä asiassa.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 24 Aluksi on todettava, että Euroopan parlamentin jäsenten parlamentaariseen koskemattomuuteen, sellaisena kuin siitä määrätään pöytäkirjan 9 ja 10 artiklassa, kuuluu se kahdenlainen suoja, joka tavallisesti annetaan jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien jäsenille, nimittäin koskemattomuus, joka koskee heidän parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä, ja koskemattomuus, johon sisältyy lähtökohtaisesti syytesuoja.
- 25 Pöytäkirjan 10 artiklassa määrätään, että Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus, ja toisen jäsenvaltion alueella vapaudenriistoa koskeva koskemattomuus sekä lainkäyttölinen koskemattomuus. Artiklan viimeisessä kohdassa määrätään myös, että Euroopan parlamentti voi päättää pidättää koskemattomuuden yhden jäsenensä osalta.
- 26 Pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään Euroopan parlamentin jäsenten tehtäviään hoitaessaan ilmaisemia mielipiteitä ja suorittamia äänestyksiä koskevan koskemattomuuden periaatteesta. Koska artiklassa ei viitata mitenkään kansalliseen oikeuteen, tämän koskemattomuuden laajuus on määritettävä pelkästään yhteisön oikeuden perusteella (ks. analogisesti asia 149/85, Wybot, tuomio 10.7.1986, Kok. 1986, s. 2391, Kok. Ep. VIII, s. 729, 12 kohta).

- 27 Tällaista koskemattomuutta, johon Marra vetoaa pääasioissa, on pidettävä, koska sen tarkoituksena on suojata Euroopan parlamentin jäsenten ilmaisunvapautta ja riippumattomuutta, absoluuttisena koskemattomuutena, joka on esteenä oikeudenkäynneille, jotka koskevat parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistua mielipidettä tai suoritettua äänestystä.
- 28 On täsmennettävä, että nyt käsiteltävinä olevilla ennakkoratkaisupyynnöillä yhteisöjen tuomioistuimelta ei kysytä sitä, onko pääasioissa kyseessä olevan kaltaista tekoa pidettävä pöytäkirjan 9 artiklassa tarkoitettuna parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistuna mielipiteenä, vaan yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään ainoastaan selventämään niitä yksityiskohtaisia sääntöjä, joilla kansalliset tuomioistuimet ja Euroopan parlamentti panevat kyseisen artiklan täytäntöön.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin nimittäin tiedustelee kahdella kysymyksellään pääasiallisesti sitä, että kun Euroopan parlamentin jäsen ei pyydä koskemattomuutensa puolustamista Euroopan parlamentilta tai kun Euroopan parlamentin tästä koskemattomuudesta tekemää päätöstä ei ole annettu tiedoksi pääasioiden kaltaista asiaa käsitteleville kansallisille tuomioistuimille, ovatko nämä tuomioistuimet velvollisia pyytämään Euroopan parlamentilta kyseisen jäsenen koskemattomuuden pidättämistä ja odottamaan tämän toimielimen päätöstä ennen kuin ne lausuvat siitä, onko kyse tällaisesta koskemattomuudesta.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen lähtökohtana on se, että pääasioissa valittaja ei pyytänyt koskemattomuutensa puolustamista Euroopan parlamentilta ja että tämä toimielin ei siis tehnyt tämän osalta mitään päätöstä. Kuten Euroopan parlamentin esittämistä asiakirjoista kuitenkin ilmenee, Marra pyysi koskemattomuutensa puolustamista ja Euroopan parlamentti antoi päätöslauselman, joka toimitettiin Italian tasavallan pysyvälle edustustolle. On riidatonta, että tosiseikkojen osalta toimivaltaiset tuomioistuimet ja Corte suprema di cassazione eivät saaneet tietoonsa Marran pyyntöä eivätkä myöskään kyseistä päätöslauselmaa.

- 31 Kun nämä seikat otetaan huomioon ja jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voitaisiin antaa pääasioiden ratkaisun kannalta hyödyllinen vastaus, ennakkoratkaisukysymykset on ymmärrettävä siten, että niissä kysytään ensinnäkin, että kun kansallisen tuomioistuimen ratkaistavana on Euroopan parlamentin jäsentä vastaan tämän ilmaisemien mielipiteiden perusteella vireille pantu vahingonkorvausasia eikä kyseinen tuomioistuin ole saanut mitään tietoa pyynnöstä, jonka tämä jäsen on esittänyt koskemattomuutensa puolustamiseksi Euroopan parlamentille, voiko kyseinen tuomioistuin lausua asiassa ilmenevien seikkojen perusteella siitä, onko kyse pöytäkirjan 9 artiklassa määrätystä koskemattomuudesta; ennakkoratkaisukysymyksissä on katsottava kysyttävän toiseksi, että kun kansallinen tuomioistuin saa tiedon siitä, että sama jäsen on esittänyt kyseisen pyynnön Euroopan parlamentille, onko tämän tuomioistuimen odotettava Euroopan parlamentin päätöstä ennen kuin se jatkaa jäsentä vastaan vireille pantua oikeudenkäyntiä; ja ennakkoratkaisukysymyksissä on tulkittava kysyttävän kolmanneksi, että kun kansallinen tuomioistuin toteaa, että kyse on mainitusta koskemattomuudesta, onko sen pyydettävä koskemattomuuden pidättämistä voidakseen jatkaa oikeudenkäyntiä. Koska näihin kysymyksiin annettava vastaus perustuu samoihin näkökohtiin, kysymykset on käsiteltävä yhdessä.
- 32 Kansallinen tuomioistuin ei ole velvollinen kysymään Euroopan parlamentilta, täytyvätkö pöytäkirjan 9 artiklassa määrätyn absoluuttisen koskemattomuuden edellytykset. Pöytäkirjassa nimittäin ei määrätä Euroopan parlamentin toimivallasta tarkistaa silloin, kun Euroopan parlamentin jäsen on ilmaisemiensa mielipiteiden ja suorittamiensa äänestysten perusteella haastettu oikeuteen, täytyvätkö tämän koskemattomuuden täytäntöönpanon edellytykset.
- 33 Tämän arviointi kuuluu siis kansallisten tuomioistuinten, joiden tehtävänä on soveltaa kyseistä määräystä, yksinomaiseen toimivaltaan, eivätkä ne voi muuta kuin todeta kyseisestä koskemattomuudesta aiheutuvat seuraukset, jos ne katsovat, että kyseessä olevat mielipiteet ja äänestykset liittyvät parlamentaaristen tehtävien hoitoon.
- 34 Jos kyseiset tuomioistuimet ovat pöytäkirjan 9 artiklaa soveltaessaan epävarmoja sille annettavasta tulkinnasta, ne voivat esittää yhteisöjen tuomioistuimelle EY 234 artiklan nojalla kysymyksen pöytäkirjan kyseisen artiklan tulkinnasta, ja ylimmän oikeusasteen tuomioistuimet ovat tällaisessa tapauksessa velvollisia saattamaan asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

- 35 Työjärjestyksen 6 ja 7 artiklan, joissa on Euroopan parlamentin sisäiset säännöt parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä koskevasta menettelystä, perusteella ei myöskään voida katsoa, ei edes implisiittisesti, että kansalliset tuomioistuimet olisivat velvollisia saattamaan Euroopan parlamentin päätettäväksi sen, täyttyvätkö tällaisen koskemattomuuden tunnustamisen edellytykset, ennen kuin ne lausuvat Euroopan parlamentin jäsenten mielipiteistä ja äänestyksistä.
- 36 Työjärjestyksen 6 artiklan 2 kohdassa nimittäin vain määrätään menettelysäännöistä, jotka koskevat pöytäkirjan 10 artiklassa määrätyn parlamentaarisen koskemattomuuden pidättämistä.
- 37 Työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa määrätään koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevasta menettelystä, jonka Euroopan parlamentin jäsen voi aloittaa ja jossa on myös kyse koskemattomuudesta, joka koskee parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistuja mielipiteitä ja suoritettuja äänestyksiä. Työjärjestyksen 7 artiklan 6 kohdassa nimittäin määrätään, että Euroopan parlamentti ”toteaa”, muodostaako Euroopan parlamentin jäsentä vastaan vireille pantu oikeudenkäynti esteen mielipiteen ilmaisemiselle tai äänestyskäyttäytymiselle, ja ”tekee ehdotuksen, jossa kehoitetaan asianomaista viranomaista tekemään tarvittavat johtopäätökset”.
- 38 Kuten Euroopan parlamentti ja Euroopan yhteisöjen komissio ovat korostaneet, työjärjestys on Euroopan parlamentin sisäistä organisointia koskeva toimi, jossa ei voida antaa Euroopan parlamentille toimivaltaa, josta ei nimenomaisesti säädetä lainsäädäntötoimessa, eli tässä tapauksessa pöytäkirjassa.
- 39 Tästä seuraa, että vaikka Euroopan parlamentti tekisikin kyseessä olevan jäsenensä pyynnöstä työjärjestyksen perusteella päätöksen koskemattomuuden puolustamisesta, tällaisessa päätöksessä olisi kyse lausunnosta, jolla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia kansallisiin tuomioistuihin nähden.

- 40 Lisäksi se, että jäsenvaltion oikeudessa säädetään kansallisen parlamentin jäsenten puolustamista koskevasta menettelystä, jonka avulla kansallinen parlamentti voi puuttua asiaan silloin, kun kansallinen tuomioistuin ei tunnusta kyseistä koskemattomuutta, ei tarkoita sitä, että Euroopan parlamentilla katsottaisiin olevan sama toimivalta kyseisestä valtiosta tuleviin jäseniinsä nähden, koska kuten tämän tuomion 32 kohdassa todettiin, pöytäkirjan 9 artiklassa ei määrätä nimenomaisesti tällaisesta Euroopan parlamentin toimivallasta, eikä siinä viitata kansallisiin oikeussääntöihin.
- 41 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä kuitenkin katsotaan, että yhteisön toimielinten ja kansallisten viranomaisten välisen lojaalin yhteistyön velvoite, sellaisena kuin se vahvistetaan EY 10 artiklassa ja mainitaan pöytäkirjan 19 artiklassa, joka koskee sekä jäsenvaltioiden lainkäyttöelimiä niiden toimivallan rajoissa että yhteisön toimielimiä, on erityisen tärkeä, kun yhteistyö koskee niitä jäsenvaltioiden lainkäyttöelimiä, joiden tehtävänä on valvoa yhteisön oikeuden soveltamista ja noudattamista kansallisissa oikeusjärjestyksissä (ks. erityisesti asia C-2/88 IMM, Zwartveld ym., määräys 13.7.1990, Kok. 1990, s. I-3365, Kok. Ep. X, s. 509, 17 kohta ja asia C-94/00, Roquette Frères, tuomio 22.10.2002, Kok. 2002, s. I-9011, 93 kohta).
- 42 On katsottava, että tällaista yhteistyövelvoitetta sovelletaan pääasioiden kaltaisessa asiassa. Euroopan parlamentin ja kansallisten tuomioistuinten on siten tehtävä yhteistyötä kaiken ristiriidan välttämiseksi pöytäkirjan määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa.
- 43 Kun siis Euroopan parlamentin jäsentä vastaan on pantu vireille oikeudenkäynti kansallisessa tuomioistuimessa ja kun kansalliselle tuomioistuimelle on ilmoitettu, että kyseisen jäsenen erioikeuksien ja koskemattomuuden puolustamista koskeva menettely, sellaisena kuin siitä määrätään työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa, on aloitettu, kansallisen tuomioistuimen on lykättävä oikeudenkäyntiä ja pyydetävä Euroopan parlamenttia antamaan lausuntonsa mahdollisimman nopeasti.

- 44 Kun kansallinen tuomioistuin on todennut, että pöytäkirjan 9 artiklassa määrätyn absoluuttisen koskemattomuuden tunnustamisen edellytykset täyttyvät, tätä koskemattomuutta on kansallisen tuomioistuimen ja Euroopan parlamentin kunnioitettava. Tästä seuraa, että Euroopan parlamentti ei voi pidättää tällaista koskemattomuutta ja että kansallinen tuomioistuin siis on velvollinen hylkäämään vaatimuksen, joka on esitetty Euroopan parlamentin kyseessä olevaa jäsentä vastaan.
- 45 Pöytäkirjan 9 artiklassa nimittäin ei anneta kyseisen kaltaista toimivaltaa Euroopan parlamentille. Toisaalta on huomattava, että koska mainittu artikla on erityismääräys, jota sovelletaan oikeudenkäynneissä, joissa parlamentin jäsenellä on parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä koskeva koskemattomuus, tätä koskemattomuutta ei voida pidättää pöytäkirjan 10 artiklan kolmannen kohdan nojalla, joka koskee koskemattomuutta oikeudenkäynneissä, joissa on kyse muista kuin mainitussa 9 artiklassa tarkoitetuista teoista. Tästä seuraa, että ainoastaan tämä viimeksi mainittu koskemattomuus voidaan pidättää sen oikeudenkäynnin jatkamiseksi, joka on pantu vireille Euroopan parlamentin jäsentä vastaan.
- 46 Esitettyihin kysymyksiin on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuudesta annettuja yhteisön sääntöjä on tulkittava siten, että Euroopan parlamentin jäsentä vastaan tämän ilmaisemien mielipiteiden perusteella vireille pannusta vahingonkorvausasiasta on katsottava, että
- kun kansallisen tuomioistuimen ratkaistavana on tällainen asia eikä se ole saanut mitään tietoa pyynnöstä, jonka kyseinen jäsen on esittänyt Euroopan parlamentille pöytäkirjan 9 artiklassa määrätyn koskemattomuuden puolustamiseksi, kansallisella tuomioistuimella ei ole velvollisuutta pyytää Euroopan parlamenttia lausumaan siitä, täytyvätkö tällaisen koskemattomuuden edellytykset

- kun kansallinen tuomioistuin saa tiedon siitä, että mainittu jäsen on esittänyt työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun, kyseisen koskemattomuuden puolustamista koskevan pyynnön Euroopan parlamentille, kansallisen tuomioistuimen on lykättävä oikeudenkäyntiä ja pyydettyä Euroopan parlamenttia antamaan lausuntonsa mahdollisimman nopeasti

- kun kansallinen tuomioistuin katsoo, että Euroopan parlamentin jäsenellä on pöytäkirjan 9 artiklassa määrätty koskemattomuus, se on velvollinen hylkäämään vaatimuksen, joka on esitetty kyseessä olevaa jäsentä vastaan.

Oikeudenkäyntikulut

⁴⁷ Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuudesta annettuja yhteisön sääntöjä on tulkittava siten, että Euroopan parlamentin jäsentä vastaan tämän

ilmaisemien mielipiteiden perusteella vireille pannusta vahingonkorvausasiasta on katsottava, että

- **kun kansallisen tuomioistuimen ratkaistavana on tällainen asia eikä se ole saanut mitään tietoa pyynnöstä, jonka kyseinen jäsen on esittänyt Euroopan parlamentille Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehdyn pöytäkirjan 9 artiklassa määrätyn koskemattomuuden puolustamiseksi, kansallisella tuomioistuimella ei ole velvollisuutta pyytää Euroopan parlamenttia lausumaan siitä, täyttyvätkö tällaisen koskemattomuuden edellytykset**

- **kun kansallinen tuomioistuin saa tiedon siitä, että mainittu jäsen on esittänyt Euroopan parlamentin työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun, kyseisen koskemattomuuden puolustamista koskevan pyynnön Euroopan parlamentille, kansallisen tuomioistuimen on lykättävä oikeudenkäyntiä ja pyydettävä Euroopan parlamenttia antamaan lausuntonsa mahdollisimman nopeasti**

- **kun kansallinen tuomioistuin katsoo, että Euroopan parlamentin jäsenellä on Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 9 artiklassa määrätty koskemattomuus, se on velvollinen hylkäämään vaatimuksen, joka on esitetty kyseessä olevaa jäsentä vastaan.**

Allekirjoitukset